

4. Козубовська І.В. Роль університета в підготовці висококваліфікованих педагогічних кадрів в умовах ринкової економіки // *Образование в условиях перехода к регулируемой рыночной экономике: Сб. науч. трудов. - М.: НИИВО, 1991, с. 57-59.*
5. Нечепоренко Л.С. Сучасна педагогіка: Навчальний посібник / Л.С. Нечепоренко, Г.Ф. Пономарьова, Я.В. Подоляк. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2007. – 216 с.
6. Шумская Л.И. Проблемы воспитания студенческой молодежи // *Воспитание. – 2000. – № 5. – С.57-71.*
7. Юдина Е.Г. Педагогическая этика и профессиональное сознание педагогов. – *Человек, М., 1998, № 4, с. 57-66.*

УДК 371.35:33

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Друзь І.М.

У статті розглянуто результати експериментальної перевірки ефективності формування готовності майбутніх інженерів до професійної діяльності та визначено компоненти їх фахової підготовки.

Ключові слова: готовність майбутнього фахівця, професійна діяльність, експериментальна перевірка.

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ ПРОВЕРКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Друзь И.Н.

В статье рассмотрены результаты экспериментальной проверки эффективности формирования готовности будущих инженеров к профессиональной деятельности и определены компоненты их профессиональной подготовки.

Друзь І.М.

Ключевые слова: готовность будущего специалиста, профессиональная деятельность, экспериментальная проверка.

**EXPERIMENTAL CHECK OF EFFICIENCY OF FORMATION
OF READINESS OF THE FUTURE ENGINEERS
TO PROFESSIONAL WORK**

Druz I.N.

In article results of experimental check of efficiency of formation of readiness of the future engineers to professional work are considered and components of their vocational training are defined.

Keywords: readiness of the future expert, professional work, experimental check.

Постановка проблеми. Удосконалення системи освіти завжди було і залишається однією з тих проблем, вирішення яких є запорукою і умовою цивілізованого, сталого розвитку суспільства. Освіта у сучасному світі стає все більш важливим стратегічним ресурсом, чинником соціальної безпеки. Тим більше це стосується вищої освіти, яка, з одного боку, відіграє важливу роль у підготовці сучасного фахівця, формуванні його професійних компетенцій, а з іншого, навіть не набула системного характеру, а отже не зовсім відповідає сучасним вимогам як за змістом, так і за формами та методами навчання, масштабами залучення новітніх наукових досягнень та інформаційних технологій.

Специфіка педагогічних проблем сучасної вищої освіти обумовлена необхідністю набуття майбутнім фахівцем професійного досвіду практичної діяльності ще на етапі навчання у вищому навчальному закладі. Проблема готовності у контексті професійного становлення особистості є одна з найважливіших для вищих навчальних закладів.

В умовах, коли вимоги та потреби ринку інтелектуальної праці швидко змінюються, система вищої освіти повинна надавати можливість студентам отримувати не тільки теоретичну, але й ґрунтовну практичну професійну підготовку [3].

Головним з основних стратегічних завдань є необхідність сформулювати у майбутніх інженерів готовність до професійної діяльності,

що вимагає від навчального закладу принципово нового підходу: інтеграції професійної освіти, практичної діяльності та нових інформаційних технологій.

На сьогоднішній день майбутні інженери повинні володіти професійними вміннями і навичками, що ґрунтуються на сучасних спеціальних знаннях певної галузі виробництва та високим рівнем професійної компетентності, що ґрунтується на критичному мисленні та здатності застосовувати теоретичні надбання на практиці [2, с. 37].

Враховуючи вище викладене виникла необхідність проведення експериментальної перевірки ефективності формування готовності майбутніх інженерів до професійної діяльності.

Зв'язок проблеми з актуальними теоретичними і практичними питаннями. Безумовно, дослідження з порушеної проблеми має важливе теоретичне та практичне значення, оскільки відкривається можливість для плідного опрацювання цілого ряду актуальних питань пов'язаних з формуванням готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності.

Щоб зробити роз'яснення багатьох актуальних теоретичних питань, необхідно провести аналіз кращих здобутків практики, що, у свою чергу, допоможе вирішити питання ефективного формування готовності фахівців до професійної діяльності та дозволить істотно підвищити їх конкурентоспроможність на ринку праці. Пошук шляхів вирішення цієї проблеми породжує діалектичну єдність теоретичних і прикладних аспектів.

Аналіз попередніх досліджень. Протягом останніх років у вітчизняній педагогіці з'явилося чимало праць І. Носача, В. Дюкова, Є. Уткіна, Ю. Голубєва, М. Махмутова, С.Макарова, Ю. Морозова, Ю. Голубєва, Ф. Русинова, О. Щербака присвячених проблемі професійної підготовки студентів.

Питанням професійної підготовки на основі компетентнісного підходу присвячені праці В. Анищенко, А. Михайличенка, Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО та ін.

Формуванню творчих здібностей у майбутніх фахівців присвячені праці В. Анфімова, В. Моляко, В. Рибалки, О.Г. Романовського, Ю. Нагірного, В. Лугового, Р. Гуревича та ін.

Тематика досліджень зазначених вище авторів є досить широкою, але проблема формування готовності майбутніх інженерів до професійної діяльності, на нашу думку, недостатньо визначена.

Метою даної статті є визначення компонентів фахової підготовки та висвітлення експериментальної перевірки ефективності формування готовності майбутніх інженерів до професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Виходячи із визначеної мети даної статті, доцільно розпочати виклад з того, що на сьогоднішній день процес формування готовності майбутніх інженерів до професійної діяльності не може вважатися однозначним, і тому потребує більш детального дослідження та доопрацювання.

На підставі теоретичного дослідження проблеми нами було здійснено експериментальну роботу з метою перевірки ефективності формування готовності майбутніх інженерів до професійної діяльності.

Необхідність підготовки фахівців, спроможних працювати в умовах ринкової економіки потребує вирішення цілої низки принципових питань, які стосуються готовності випускників вищої школи до професійної діяльності.

На основі аналізу різних підходів визначення професійної готовності фахівців до професійної діяльності ми визначили наступні компоненти фахової підготовки: **психологічний компонент** (мотиви вибору професії; мотивація формування нових професійних знань та умінь; професійний саморозвиток та самовдосконалення; готовність інженера до професійної діяльності); **когнітивно-професійний** компонент (пізнавальна активність; професійне мислення; створення і розвиток власної професійної позиції; моделювання інженерних процесів; володіння методами інженерного аналізу та проектування); **соціальний компонент** (громадська активність в процесі навчання; приналежність до професійної спільноти; адаптація в суспільстві в процесі професійної діяльності; визнання неперервної освіти протягом життя); **ціннісно-фаховий** компонент (пізнавальна активність майбутнього фахівця в процесі формування професійних компетенцій; мотивація формування нових професійних умінь; ефективність формування професійних умінь; творчий підхід до вирішення професійних завдань; застосування професійних умінь в нових умовах).

Успішне формування професіоналізму особистості та діяльності майбутніх фахівців базується на їх готовності до професійної діяльності. Провідною складовою готовності до професійної діяльності є особистісна готовність, яка розуміється вченими як сукупність функціональних, операційних та особистісних компонентів.

Особистісна готовність допомагає майбутнім фахівцям усвідомлено підійти до професійної діяльності, зрозуміти і вибрати для себе найбільш кращі напрямки роботи, сприяє ефективній діяльності в обраних напрямках, і надалі успішної професійної та особистісної самореалізації [1].

В контексті дослідження проблеми формування у студентів готовності до професійної діяльності нами визначено, що між студентами експериментальних і контрольних груп за рівнем їх готовності до професійної діяльності відмінностей не було. Метою даної експериментальної роботи стала перевірка ефективності формування готовності майбутніх інженерів до професійної діяльності та підтвердження статистично достовірними оцінками.

В ході дослідження нами вивчалось поняття «готовність», визначались рівні готовності до професійної діяльності та компоненти фахової підготовки студентів галузі знань 0505 „Машинобудування та матеріалообробка” напряму підготовки 6.050502 „Інженерна механіка”.

Основними завданнями даного педагогічного дослідження стали: аналіз реальної практики професійної підготовки і готовності до майбутньої професійної діяльності майбутніх інженерів та рівня його відповідності сучасним вимогам; визначення основних професійних вимог до майбутніх фахівців у галузі знань 0505 „Машинобудування та матеріалообробка”; розробка змісту практичного навчання, спрямованого на формування професійних умінь майбутнього фахівця інженерно-технічного профілю; розробка методичних рекомендацій, дидактичного матеріалу щодо організації та проведення практичного навчання студентів вищих навчальних закладів з метою ефективного формування готовності їх до професійної діяльності; впровадження розроблених методичних рекомендацій в навчальний процес; обробка, інтерпретація та аналіз отриманих даних.

Експериментальне педагогічне дослідження проводилось у три етапи. На першому етапі вивчалась реальна практика професійної підготовки студентів вищих навчальних закладів, перевірялись умови проведення дослідження, визначалась діагностика рівнів готовності до професійної діяльності, визначався склад і кількість експериментальних та контрольних груп. На другому етапі розроблялась модель сучасного інженера та система формування готовності до професійної діяльності. На третьому етапі дослідження було здійснено перевірку ефективності основних положень запропонованої методики організації практичного навчання з метою формування готовності студентів до професійного навчання. Елементи змісту наукового пошуку на кожному етапі були взаємопов'язані.

Необхідно зазначити, що експеримент проходив у природних умовах, не порушуючи логіки та ходу навчального процесу. У контрольних групах КГ-1, КГ-2, (48 осіб) практична підготовка здійснювалась традиційно. В експериментальних групах ЕГ-1, ЕГ-2, (45 осіб) процес практичної підготовки здійснювався на основі певних вимог: організація навчального процесу була максимально наближена до реальної діяльності підприємства та виробництва.

Практична професійна підготовка була направлена на універсализацію підготовки фахівця, надання широкого спектру можливостей отримання первинних знань і умінь та готовності до поглибленого вивчення певних сфер діяльності, швидкої адаптації в умовах постійної зміни виробництва, готовності до зміни діяльності.

Фахова підготовка враховувала перспективи розвитку виробництва, науки та суспільства. Навчання було направлено на формування у студентів готовності до роботи з новими програмами, системами, до впровадження в виробництво прогресивних технологій та систем керування. У процесі практичної підготовки одними з пріоритетних виробничо-організаторських функцій у загальній структурі професійної діяльності фахівця стали уміння володіти методами та формами організації праці, прищеплення сумлінного відношення до виконання кожного завдання, сформованість потреби до самовдосконалення [4].

Висновки. Отримані дані експериментального дослідження засвідчили, що рівень сформованості готовності майбутніх інженерів

до професійної діяльності не можна вважати достатнім. Застосовані в ході експериментального дослідження методи ефективного формування готовності студентів до професійної діяльності засвідчили необхідність проведення спеціальної роботи щодо формування професійних компетенцій студентів. В першу чергу впровадження інноваційних методик та форм навчання, а також розробку та опробування нових педагогічних технологій.

Перспективи подальших досліджень з порушеної проблеми полягають в тому, що вони дають можливість удосконалити модель сучасного фахівця, розробити конкретні наукові програми та рекомендації щодо формування готовності майбутнього фахівця до професійної діяльності у відповідності до європейських вимог.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Дибкова Л.М. Індивідуальний підхід у формуванні професійної компетентності майбутніх економістів: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 / Дибкова Л. М. / Інститут вищої освіти. – К., 2006. – 245 с.
2. Ігнатюк О.А. Формування готовності майбутнього інженера до професійного самовдосконалення: теорія і практика [Текст]: монографія / О.А. Ігнатюк. – Харків: НТУ „ХПІ”, 2009. – 432 с.
3. Носач І. В. Формування професійних умінь і навичок майбутніх економістів у процесі вивчення інтегративних фахових дисциплін: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 / Носач І. В. – К., 2009 – 265 с.
4. Романовський О.Г. Підготовка майбутніх інженерів до управлінської діяльності: [монографія] / Романовський О.Г. – Харків: Основа, 2001. – 324 с.